

ARXIUS

B U T L L E T Í D E L

N Ú M E R O 3 0

*¿Fent blan
dell'enqua
fols delles
Lo arxiu
quatre fols
que no Junu*

S E R V E I D ' A R X I U S

E S T I U D E 2 0 0 1

En principi, tots estem d'acord que un arxiu no és un dipòsit de documents. Fent broma, solem dir que el mot 'dipòsit' és el que millor expressa el que no ha de ser un arxiu. També és frase feta que una biblioteca no és el mateix que un dipòsit de llibres impresos.

Teòricament, tot això és veritat; però en realitat, no ho és tant. Per fas o per nefas, els arxius han servit i continuen servant com a dipòsits de documentació, tant en forma temporal com en forma definitiva. Una notícia apareguda no fa gaire a la premsa, demostra que aquesta faceta dels arxius és actual, i ens dóna ara matèria per fer-hi una glossa.

El desembre passat, el catàleg d'una casa de subhastes de Barcelona ofería un lot de tretze pergamins antics referents a la població de Sant Fruitós de Bages. Un representant legal de l'abadia de Montserrat denuncià que els documents havien estat sostrets del seu arxiu. Admesa la denúncia, la jutgessa ordenà cancel·lar la venda dels documents, segrestar-los judicialment, i dipositar-los a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Al marge de les teories arxivístiques —i, si molt convé, en contra de les més puristes—, tenim ací un cas en què l'autoritat constituïda —no cal dir, que amb tot el dret—, fa servir un arxiu històric com a dipòsit de documents que mai hi han tingut res a veure.

Probablement, el dipòsit dels tretze pergamins de Sant Fruitós serà temporal, i no passarà d'anècdota. Tard o d'hora s'aclarirà la procedència immediata dels documents; la mateixa autoritat que al desembre n'ordenà el dipòsit, disposarà retirar-lo i lliurar-lo al seu posseïdor legal. I l'episodi podrà ser oblidat.

Potser sí. O potser no. No fóra el primer cas en què unes escriptures dipositades ocasionalment a l'Arxiu Reial de Barcelona s'hi han quedat a perpetuïtat. Durant el llarg litigi sobre la destinació de les rendes dels monestirs agustinians de Sant Joan de les Abadesses i de Santa Maria de l'Estany, les mateixes parts implicades sol·licitaren, l'any 1609, que les escriptures fossin dipositades a l'Ar-

QÜESTIONS DE TREBALL

L'ARXIU COM A DIPÒSIT

dels documents, en algun moment posterior, intentaren recuperar-los, encara hi són.¹

L'any 1396, quan el comte de Foix, senyor de la baronia de Castellví de Rosanes, tingué la desconsideració d'intentar envair el Principat esgrimint drets a la successió de Joan I, la baronia fou segrestada. Mort el comte i fetes les paus, debades els seus successors intentaren recuperar la baronia, carregada de deutes i pretesa també per la ciutat de Barcelona. Per disposició superior, l'arxiu del castell de Rosanes fou transferit a l'Arxiu Reial. Encara hi és.²

La noble família Alagona de Sicília es rebel·là contra l'infant Martí, l'any 1393. Manfred d'Alagona ja ho havia fet abans. Ara un altre membre fou escapat per a escarment de tots, i el principal responsable, Artal d'Alagona, hagué de refugiar-se prop del duc de Milà. Hi ha motius per pensar, doncs, que el notable fons de pergamins sicilians que hi ha a l'Arxiu Reial no és altra cosa que l'arxiu patrimonial dels Alagona, expedit des de l'illa cap a Barcelona, si no l'any 1393, el 1397, quan retornà el que aleshores ja era rei Martí.³

Per dissort, els responsables dels arxius no han estat tostemps curosos a consignar i transmetre als successors les ocasions, dates i circumstàncies dels dipòsits documentals, que no són pas tots recents o del segle XX. N'hi ha que fan ballar el cap.

El fons de privilegis reials de la ciutat de Barcelona, n'és un. Si es guarda a l'Arxiu Reial, i no a l'Arxiu Municipal, que és el seu lloc propi, deu ser per algun dipòsit. Les guies de l'Arxiu de la Corona d'Aragó asseguren que aquests pergamins i papers hi ingressaren amb documentació dels convents devastats l'any 1835, emmagatzemats a l'antic convent de Sant Joan de Jerusalem.⁴ La desamortització, naturalment, no podia afectar gens els privilegis reials de Barcelona, i el justificant que formalment avala aquella infor-

S U M A R I

QÜESTIONS DE TREBALL

L'arxiu com a dipòsit

La Generalitat de Catalunya i la implantació del carnet d'identificació personal (1934): l'organització dels arxius

CRÒNICA

AGENDA

NOUS FONS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIS

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIS

BIBLIOGRAFIA

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

mació de les guies, està desmentit per una notícia anterior.

Tenim el testimoni de Josep Salat, consignat l'any 1820, durant la primera eufòria del Trienni Liberal. Salat fa l'elogi de la cura amb què el municipi de Barcelona guardava els privilegis i concessions reials, "y sobre todo de la delicadeza y gusto en conservar sus memorias". I continua: "Para eternizarlas, digámoslo así, se han trasladado algunas de ellas en el Archivo Real de la Corona de Aragón existente en la ciudad de Barcelona".⁵ Salat podia donar testimoni de primera mà, perquè era amic cordial de l'arxiver Pròsper de Bofarull. La iniciativa de salvar la documentació més valuosa de l'Arxiu Municipal de Barcelona, posant-la a recer dels descontrols de la proclamació del règim constitucional, escau molt bé a un home com Pròsper de Bofarull.

En aquest cas, com ja he dit, els papers oficials que s'han trobat, donen compte i raó del dipòsit com si s'hagués fet el 1838, no el 1820. Normal. Hi ha de tot, a la història dels arxius. L'autoritat constituïda ha fet ús del seu dret a dipositar-hi documents, i també n'ha fet ús per retirar-los, reblant, pel cantó negatiu, el fet que ara glossem, dels arxius com a dipòsits.

El 18 d'octubre de 1787, el comte de Floridablanca firmava una R.O. a Josep Serra, arxiver de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, perquè enviés a la Primera Secretaria d'Estat el manuscrit original de les Ordinacions del rei Pere el Cerimoniós.

L'arxiver s'hi resistí, al·legant que el títol no corresponia exactament a cap manuscrit conservat, i dient que no pensava que el ministre s'interessés per les Ordinacions, perquè l'any 1783 ell mateix n'havia enviat a Madrid una còpia autenticada.

El comte de Floridablanca, inflexible, insistí: volia les Ordinacions del rei Pere, "y me remitirá V.m. luego el original". L'original fou tramès a la cort, i el 7 de desembre de 1787 el comte de Floridablanca n'acusava recepció.⁶

El famós còdex, amb notes autògrafes del rei Pere, ja no tornà a Barcelona. Pròsper de Bofarull ho lamentava l'any 1850 quan imprimí les Ordinacions al volum cinquè de la CODOIN. Molt probablement, a través del seu amic

Joan Sans de Barutell, Bofarull estava al corrent d'on havia anat a parar el manuscrit, però s'ho callava. Segons explica una carta indignada de José Vargas a Joan Sans, de l'any 1803, el manuscrit havia estat regalat a D. Manuel de Godoy.⁷ La iniciativa de l'obsequi llagoter, segons diu Vargas, no partí d'un home vulgar: l'home era secretari de la Reial Acadèmia de la Història de Madrid, i avui té el seu retrat a la Galeria de Catalans Il·lustres.

JAUME RIERA I SANS
Arxiu de la Corona d'Aragó

LA GENERALITAT DE CATALUNYA I LA IMPLANTACIÓ DEL CARNET D'IDENTIFICACIÓ PERSONAL (1934): L'ORGANITZACIÓ DELS ARXIS

Mitjançant un decret del 24 d'agost de 1933 la Generalitat de Catalunya va crear la "Comissió especial per a estudiar la implantació del Carnet d'Identitat personal". El 27 de gener del mateix any la Unió Socialista de Catalunya havia presentat al Parlament de Catalunya una proposició de llei per a l'ajornament de les eleccions municipals, mentre no fossin aprovades les lleis municipal i electoral, i "fins que el Govern de la Generalitat hagués reglamentat l'ús obligatori del Carnet d'Identitat per ambdós sexes". A la sessió parlamentària del 13 d'abril Joan Comorera havia associat la necessitat de regular la identificació de les persones amb el vot de les dones, perquè, deia, "no és cap secret afirmar i dir que les dones treballadores en la seva immensa majoria no tenen cèdula personal". Amb la unanimitat de tots els grups que hi eren representats, el Parlament de Catalunya havia aprovat un dictamen de la Comissió de Governació adreçat a "significar al Govern la conveniència d'implantar en el moment oportú l'ús del Carnet d'Identitat personal". La Comissió, que responia a aquesta iniciativa parlamentària i fou presidida pel conseller de Governació, es va constituir el 31 d'agost de 1933. El 22 de gener de 1934 ja havia enllestit una Memòria i les seves conclusions de treball, que lliurà aquest dia al conseller de Governació. Amb uns pocs mesos es va elab-

orar un document molt exhaustiu, que fou publicat en forma de llibre el mateix any (*Identificació Civil. Memòria i conclusions de la Comissió especial nomenada per decret del 24 d'agost del 1933*. Barcelona: Generalitat de Catalunya [Impremta de la Casa de Caritat], 1934. 203 p.). S'hi tractava sobre (1) el concepte de persona, (2) els diferents sistemes d'identificació personal emprats, (3) la necessitat del carnet d'identitat en la vida de relació, (4) la identificació personal en relació amb l'emigració i l'ordre públic, (5) la cèdula personal aleshores vigent, (6) la sistematització de la implantació del carnet, (7) el model de carnet i els referents estrangers, (8) dades que havien de figurar a les targetes alfabètiques d'identificació que conservaria la Generalitat, (9) el pla d'organització de les oficines i del personal necessari per a la implantació del carnet, (10) les prevencions que convindria adoptar per a la seguretat i la conservació de les fitxes d'identitat als arxius de la Generalitat, (11) la creació d'un Laboratori tècnic de policia, per la seva afinitat amb la identificació, especialment la judicial, (12) la protecció de la personalitat individual i el qüestionament del Registre Civil vigent, que portava a proposar un projecte de Llei fusionant els Registres Civils amb el Servei de Registres de la Identificació Civil i, finalment, (13) els elements d'identificació complementària (professió, etc.). La Comissió conclouia que el carnet havia de ser "obligatori per a tots els residents a Catalunya, sense excepció de classes, sexes ni condicions" i redactat en català, castellà, francès i anglès. Al marge d'altres consideracions possibles, com el fet mateix que la Generalitat entrés en un àmbit que avui li és ben baratat, aquí és interessant i adient de fer referència a l'organització arxivística que preveia la Comissió. Es deia que s'hauria d'organitzar un Arxiu Nacional d'Identificació Civil, amb seu a Barcelona, i arxius comarcals arreu del país. L'Arxiu Nacional o central havia de ser "el resum i nervi dels comarcals, i haurà de contenir un mínim de tres milions de fitxes, entre dactilars i alfabètiques". Tant a l'Arxiu Nacional com als comarcals, les fitxes d'identificació corresponents a persones traspassades s'haurien d'anar "destruint periòdicament, quan

ARXIS. Butlletí del Servei d'Arxius

Edita	Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Redacció	Servei d'Arxius, carrer Portaferrissa, 1, 08002 Barcelona
A/e	arxius@correu.gencat.es http://cultura.gencat.es/arxius
Coordinació	R. Planes i Albets, A. Magrinyà i Rull
Tipografia	Fotocomposició Merit, SCCL
Impressió	Printing Súra, SL
Tiratge	2.500 exemplars
Dipòsit legal	B-17.466-93
ISSN	1133-3774

1. La sentència que confirma el dipòsit és a ARB, Reial Audiència, Conclusions civils de 1610, fol. 147. En parla Miquel S. Gros Pujol, *L'Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses*, "II Col·loqui d'Història del Monacisme Català", vol. 2, Abadia de Poblet, 1974, pàg. 87-128. Les guies modernes de l'Arxiu han ignorat la data d'ingrés de la voluminosa i antiga documentació de Sant Joan de les Abadesses. Alguns aprenents d'historiadors han fabulat sobre la seva pertinença a un arxiu comtal.
2. Els historiadors locals de la baronia i del llinatge (Duran i Canyameres, Pedemonte, Garí) no han qüestionat la singularitat de l'existència de tants pergamins originals sobre Castellví i els Castellví en un arxiu que, aparentment, no és el propi.
3. Antonino Giuffrida, *Il cartulario della famiglia Alagona di Sicilia. Documenti 1337-1386*, Palerm 1987; Laura Sciascia, *Pergamene siciliane dell'Archivio della Corona d'Aragona (1188-1347)*, Palerm 1994.
4. Eduardo González Hurtebise, *Guía histórico-descriptiva del Archivo de la Corona de Aragón, en Barcelona*, Madrid 1920, pàg. 177.
5. Josep Salat, *Tratado de las monedas labradas en el Principado de Cataluña*, Barcelona 1818, pàg. VI de l'"Advertencia" del segon volum. La inclusió de documents de l'any 1820, invalida la data de l'edició del llibre que es llegeix a la portada.
6. ARB, Secretaria 4, Correspondència de 1787.
7. Cesáreo Fernández Duro, *Correspondencia epistolar de D. José Vargas Ponce y otros, en materia de Arte*, Madrid 1900, pàg. 94-95. La notícia d'aquesta carta em fou comunicada amablement per l'arxiver Manuel Ravina.

s'entengui que no han d'ésser ja sol·licitades per a peritatges en escriptures, testaments, documents, etc.". Serien arxius "secrets, en el sentit que estarà totalment prohibida, als locals on es trobin, l'entrada de públic". Alguna lliçó arxivística té que no es fes cap esment dels arxius comarcals que, paral·lelament, la Conselleria de Cultura tenia previst de crear arreu del país, amb la finalitat de custodiar la documentació històrica (*L'obra de cultura*, de 1932, n'havia concretat un primer mapa), tot posant

en relació d'una manera o altra uns i altres arxius comarcals. Com succeí en molt bona part amb els arxius comarcals avui recuperats, aquest fou un altre dels molts projectes de la Catalunya autònoma republicana que no es va poder fer efectiu. I quan la Generalitat fou restaurada tothom portava i havia de portar el DNI que el règim franquista havia implantat, redactat només en castellà.

R. PLANES I ALBETS

CRÒNICA

Llei d'arxius i documents

Just en tancar l'edició del present número del butlletí, ha estat publicada al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents (DOGC núm. 3437, de 24 de juliol).

Projecte de Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (projecte NODAC)

Amb la finalitat d'establir les normes nacionals de descripció arxivística a partir dels estàndards de la ISAD (G): Norma internacional general de descripció arxivística, i de la ISSAR (CPF): Norma internacional per a registres d'autoritat arxivístics d'organismes, persones i famílies, el passat dia 19 de juliol, el Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya i l'Associació d'Arxivers de Catalunya han constituït el Comitè de normes de descripció arxivística de Catalunya.

Adquisicions

Mitjançant la partida 671.01/6 del pressupost del Servei d'Arxius d'enguany, han estat comprats per un import d'1.612.000 PTA els fons i documents històrics següents: fons documental *Plet pels terrenys de la Ciutadella de Barcelona* (segles XVI-XX), format per 36 lliells en foli i una carpeta de plànols de gran format; fons patrimonial *Carreras* (Barcelona: Palau de la Virreina) (segles XVII-XX), format per 16 capses de trasllat de cm 45,5 x 30,5 x 30 (inclou, entre molts altres documents, correspondència, escriptures, els catàlegs manuscrits de la biblioteca i de la pinacoteca de J. Carreras d'Argerich, correspondència de Josep Companys des del Tarròs (Urgell) sobre l'administració de la finca Salavert, el llibre de l'executòria sobre la percepció dels delmes de Viladecans i Sant Climent de Llobregat de 1820, llibres diari i copiadors de cartes de les Salines "La Trinidad. Espalter y

Compañía" (1873-1899), etc.); *Casa d'Espanya a Roma*, 4 llibres documentals (1927-1934); *Llevador dels censos y censals que reb lo Sr. Baró de Sant Vicens en la present ciutat de Barcelona y lloguers de casas y pessas de terra* (1660-1708), 83 f.; *Llibre de conductas del doctor en drets Joseph Nogués y Coll per lo any 1760* (1752-1766), 259 f. + 172 documents solts; *Llibre d'entrades y exidas de Bonaventura Xuriac, parxer. Any 1778* (1778-1799), 205 f.; *Memoria espresiva de los trabajos referentes á policía urbana y edificios públicos se han confiado al arquitecto provincial y a los de distrito durante el año 1864* (Barcelona, 1865), per Francesc Daniel Molina i Casamajor, 106 f.; *Memoria espresiva de los trabajos que referentes á policía urbana y edificios públicos se han confiado al arquitecto provincial y á los de distrito durante el año 1865* (Barcelona, 1867), per F. D. Molina i Casamajor, 63 f. [tot dipositat a l'ANC]; *Llebador del any 1672. Calonge* (c. 1699), 82 f.; [Llibre d'acondutaments d'Esteve Vila, cirurgià de Calonge] (1771-1790), 229 f., tres plecs de documents patrimonials de Calonge (1787-1812); *Llibre de comptes d'Abdon Pou, causidich de Calonge* (1793-1829), 224 f. [destinats a l'ACBE]; *Llibre dels censals de la Rt. Comunitat de Prebères de la vila de Cubells per lo any 1787*. Col·lector Joan Boadella (1787), 100 f. [destinat a l'ACBA]; Ms. inèdit del notari Pere Pagès *Universitas artis notariae*, tom 1 (s. XVIII), 35 f. + 429 p. [dipositat a la BC]; *Llibre de la recepció del oli de la iglésia de Semmenat y lo que cada massia fa a dita iglésia tots los anys* (1685-1790), 143 f. [dipositat a l'ACTR]; *Círculo El Recreo. Reglamento* (Torredembarra, 28 febrer 1880), 3 f., *Sociedad "La Nueva Unión". Estatutos y Reglamento* (Torredembarra, 19 febrer 1894), 2 f., 3 impresos municipals menors de la mateixa localitat (1888, 1928, 1932); i 32 documents referits a Mataró i a la família Jofre (1614-1919) [destinat a l'ACM]; *Llibreta de apuntacions del establiment de la torneria de Jaume Pujades en Caldes de Monbuy. 1854* (1851-1860). [92] f.

AGENDA

Bages: *XLIV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos* amb la temàtica *El Llobregat gent i territori*, els dies 20 i 21 d'octubre a Sant Vicenç de Castellet, IES Castellet, carrer Bisbe Perelló, s/n, 08295 Sant Vicenç de Castellet. Organitzada per la Comissió del Mil·lenari de Sant Vicenç de Castellet, el Centre d'Estudis del Bages i la Universitat Politècnica de Catalunya. Termini de presentació de treballs: abans del 15 de setembre de 2001. Per a més informació: Comissió del Mil·lenari de Sant Vicenç de Castellet, plaça de l'Ajuntament, 10, 08295 Sant Vicenç de Castellet, tel. 93 693 06 10, a/e: mil-lenari@santvilamallanet.net.

Baix Empordà: *Curs de Tipologies Documentals (testaments, inventaris i encants, capítols matrimonials)*, per J. Antoni Iglésias i Fonseca durant els dies 10, 17 i 24 de novembre de 2001 a la seu de l'arxiu comarcal. Per a més informació: AHC de Figueres, tel. 972 67 01 78.

Barcelonès: curs *Tractament del material audiovisual en els arxius*, per Montserrat Bailac Puigdemívol i Montserrat Català i Freixa, els dies 18, 20, 25 i 27 de setembre del 2001 al CERC, Pati Manning, carrer Montalegre, 7 de Barcelona. Període d'inscripció: del 30 d'agost al 16 de setembre de 2001; curs *Conèixer el llenguatge d'etiquetats dels documents digitals*, per J. Manuel Rodríguez Gairín, els dies 16 i 18 d'octubre de 2001, a l'Escola d'Administració Pública, carrer Girona, 20 de Barcelona. Període d'inscripció: del 20 de setembre al 11 d'octubre de 2001; taller *Aplicació de les normes ISAD (G) i ISAAR (CPF)*, per Josep Matas i Jaume Rufí, els dies 7 i 8 de novembre de 2001 al CERC, carrer Montalegre, 7 de Barcelona. Període d'inscripció: de l'1 d'octubre al 5 de novembre de 2001. Organitzats per l'Associació d'Arxivers de Catalunya, C/ Rocafort, 242 bis, 3r, 08029 Barcelona, tel 93 419 89 55 i fax 93 322 21 87, a/e: arxivers@upcvnet.es, <http://www.arxivers.com>.

Conca de Barberà: convocatòria del *VI Premi Biennal Aires de la Conca* de recerca comarcal. Organitzat pel Consell Comarcal de la Conca de Barberà en col·laboració amb l'Arxiu Històric Comarcal de Montblanc. Termini de presentació de treballs: 30 de setembre de 2001. Per a més informació: ACHO, tel 977 860 492.

Garrotxa: exposició *Morell cartells*, del 6 de setembre al 14 d'octubre de 2001 a la Sala Oberta del Museu Comarcal de la Garrotxa. Organitzada per l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot en col·laboració amb el Museu Comarcal de la Garrotxa. Per a més informació: AHC d'Olot, tel. 972 26 80 58.

Gironès: curs *Fotografia digital II*, per Antonio Bueno Delgado i Ramon García Giribet, els dies 16 - 20 de juliol de 2001 a Palafrugell, C/Martí Jordi Frigola, 6, 1700 Palafrugell. Organitzats per la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació i l'Ajuntament de Palafrugell. Per a més informació: Fundació Universitat de Girona, Edifici Mercadal, Plaça Jordi de Sant Jordi, 1, 17001 Girona, tel. 972 210 299 i fax 972 223 454 i Punt d'Informació Universitària: C/ Martí Jordi Frigola, 6, 1700 Palafrugell, tel. 972 304 345, a/e: universitat@eresmas.com; taller *Aplicació de les normes ISAD (G) i ISAAR (CPF)*, per Josep Matas i Jaume Rufí, els dies 21 i 22 de novembre de 2001. Període d'inscripció: de l'1 d'octubre al 5 de novembre de 2001. Organitzat per l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

La Selva: conferència audiovisual *Els arxius de memòria popular, ahir i avui. Pagesos i bosquerols a la comarca de la Selva*, per Emili Rams i Miquel Tarrès, el dia 21 de setembre a les 20 hores a la sala d'actes del Consell Comarcal de la Selva, passeig de Sant Salvador, 25-27 de Santa Coloma de Farners. Organitzada per l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners. Per a més informació: AHC de Santa Coloma de Farners, tel. i fax: 972 84 21 46.

Noguera: Càtedra d'estudis Medievals Comtat d'Urgell. *VI Curs d'Estiu Comtat d'Urgell. Reunió Científica Internacional. El temps i l'espai del feudalisme*, els dies 11, 12 i 13 de juliol de 2001 a Balaguer. Termini d'inscripció: 9 de juliol de 2001. Organitzat pel Consell Comarcal de la Noguera. Per a més informació: Arxiu Històric Comarcal de Balaguer, plaça del Mercadal, 1, 25600 Balaguer, tel. 973 445 200. <http://www.galeon.com/comtaturgell/>.

Segrià: cursos *Tractament del material audiovisual en els arxius*, per Montserrat Bailac Puigdemà i Montserrat Català i Freixa, els dies 16, 18 i 23 d'octubre de 2001 a la seu del Col·legi d'Arquitectes de Lleida; taller *Aplicació de les normes ISAD (G) i ISAAR (CPF)*, per Josep Matas i Jaume Rufí, els dies 14 i 15 de novembre de 2001 a la seu del

Col·legi d'Arquitectes de Lleida, C/ Canyeret, 2. Període d'inscripció: de l'1 d'octubre al 5 de novembre de 2001. Organitzats per l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

Tarragonès: curs *Fonts documentals per a l'estudi de la Història de l'Art a les comarques de Tarragona*, els dies 9, 10, 16 i 17 de novembre de 2001 a la seu de l'Arxiu Històric de Tarragona. Organitzat per l'Arxiu Històric de Tarragona i el Departament d'Història i Geografia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona; curs *Auditoria dels circuits administratius*, per Antonio Puig-Pey i Pere Guíu, els dies 22, 24, 29 i 31 d'octubre de 2001 a la seu de l'Arxiu Històric de Tarragona, Rambla Vella, 30. Període d'inscripció: de l'1 al 20 d'octubre de 2001; curs *Els arxius històrics del món del treball*, per Javier Tébar i Juanma García Simal, el dia 14 de novembre, de 17 h a 21 h, a la seu de l'Arxiu Central del Port de Tarragona, C/ Anselm Clavé, 2. Període d'inscripció: del 20 de setembre a l'11 d'octubre de 2001. Organitzats per l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

Los desastres en Archivos y Bibliotecas. Urgencias de su prevención y tratamiento, del 9 a l'11 d'octubre de 2001 al Foro Iberoamericano de la Rábida a Huelva. Organitzat per la Diputació de Huelva en col·laboració amb l'Ajuntament d'Almonte. Per a més informació: Secretaria de les Jornades: Diputació Provincial. Servei d'Arxius, Avinguda Martín Alonso Pinzón, 9, 21003 Huelva, tel. 959 494 712/959 494 713 i fax 959 494 717.

Curs de postgrau *Especialista Universitario en Archivística*, del novembre de 2001 a l'octubre de 2002. Organitzat per la Universidad Nacional de Educación a Distancia, la Consejería de Cultura de la Comunidad de Madrid i la Fundación Carlos Ambers. Termini d'inscripció: de l'1 al 30 de setembre de 2001. Per a més informació: Fundación Carlos Ambers, C/ Claudio Coello, 99, 28006 Madrid, tel. 91 435 2201 i fax 91 578 1092, a/e: fcambers@adenle.es

Arxiu Històric de Girona: fons de la Generalitat de Catalunya, expedients de la Comissió Tècnica del Patrimoni del fons de Cultura (1995-1997), 50 capses; actes de la Comissió de Qualificació d'Activitats Classificades del fons de Governació (1981-1986), 5 capses; sèrie d'expedients d'activitats classificades del fons de Governació (1985-1986), 120 capses; expedients d'infraestructura turística del fons d'indústria (1970-1986), 50 capses; protocols notarial del Districte de Girona (1900), 13 llibres; 4 llibres d'ingressos i de seguiment d'interns del fons de l'Hospici de Girona (1959-1994).

Arxiu Històric Comarcal de Manresa: fons de l'Ajuntament de Manresa, documentació de cultura i protocol (1997-1998), 0,3 metres lineals i un plànol de la ciutat de 1900 x 1650 cm de l'any 1956; documentació del fons de l'empresa Vinyes (s. XX), 3 metres lineals; 154 positius fotogràfics del diari *Regió 7* de Manresa; una fitxa de la Junta de Llibertat Vigilada de Manresa (1946); un CD *Les cançons de Navarcles*; 5 cartells (2000-2001).

Arxiu Històric Comarcal de Mataró: fons del Consell Comarcal del Maresme, expedients d'ensenyament (1997-2001), 4,7 metres lineals i expedients de la Ponència Ambiental Comarcal (1998), 2,9 metres lineals; protocols de les notaries de Mataró, el Masnou i Vilassar de Mar (1899), 10 volums; protocols de la notaria de Mataró (1973-1975), 56 volums; fons del Jutjat de 1ª Instància i Instrucció d'Arenys de Mar, expedients de Civil (1940-1984), 0,20 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: fons del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, expedients de projectes d'obres comarcals (1983-1999), 2,75 metres lineals; fons de l'Ajuntament de Montblanc, cartells i programes (2000-2001); 2 cartells de la Setmana Santa de Montblanc procedents del fons de la Germandat de la Congregació de la Puríssima Sang de Montblanc (2001); 90 documents de la família Canals-Piñol d'Arbeca (les Garrigues) (1724/1930); guions i altra documentació de Ràdio Montblanc (s. XX), 0,10 metres lineals; guions del Cine Fòrum de Montblanc (1960-1961), 0,10 metres lineals; documentació personal del guàrdia municipal montblanquí Antoni Bové i Pérez (1936-1940); imprès del Club de Futbol Mehal·la de Montblanc (dècada 1950).

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: fons notarial d'Olot, protocol del notari Vicenç Capdevila (1900), 3 volums i protocol del notari Ramon Torrà (1900), 1 volum; fons notarial de Besalú, protocol del notari Joaquim Matas (1900), 1 volum; col·lecció de 1.668 imatges de Pere Pagès i Solé. *Plano geométrico de Olot. Levantado por Esteban Pujol, maestro de obras. Copiado por Esteban Ferrer, presbitero parroco - 1900.*

NOUS FONDS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIS

(Març-maig de 2001)

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: fons del Consell Comarcal del Baix Empordà, sèrie d'expedients de Secretaria (s. XX), 0,2 metres lineals; dues fotografies de la Bisbal d'Empordà (s. XX).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: fons de l'Oficina Liquidadora del Registre de Figueres (1990/1996), 56 capses;

tercer lliurament de documentació del fons de l'Ajuntament de Garriguella (1966-1992), 3,5 metres lineals; segon lliurament de documentació del fons de l'Ajuntament i del Jutjat de Pau del Far d'Empordà (s. XIX-XX), 2 metres lineals; fons del PSUC. Joventut Comunista de Catalunya (1976-1982), 1 metres lineals; documentació dels *Serveis Cinematogràfics i afins de Figueres: Dioptria* (1991-2001), 1 capsa; 77 fotografies i 19 postals de la comarca (1960/1990).

Arxiu Històric Comarcal d'Osona: fons de l'Ajuntament de Vic, 126 imatges digitalitzades (1890-1900); fons de l'Hospital General de Vic, històries clíniques (s. XX), 545 metres lineals; 831 imatges digitalitzades del fons Claretians de Guinea Equatorial (1886-1962).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: (novembre-desembre de 2000): fons del Consell Comarcal del Baix Llobregat, expedients del Pla Únic d'Obres i Serveis (1996), 1,5 metres lineals; fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, expedients de Tresoreria (1998), de l'Àrea Sòcio-Sanitària (1993-1998) i de l'Àrea d'Atenció a la Persona (1991-2000), 10,6 metres lineals; fons personal del periodista Oriol Pàmies i Jaume (1968-1998), 1 metre lineal; 43 imatges digitalitzades i 3 positius fotogràfics (1910-1983). (Gener-febrer de 2001): fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, expedients de llicències d'activitats (1995), expedients de tresoreria (1999), registre d'entrades i sortides de correspondència i expedients d'Alcaldia (1989-1999), fotografies (1995-2000) i cartells (2000) 17,9 metres lineals; fons del jutjat de 1ª Instància i Instrucció núm. 1 de Cornellà de Llobregat (1973-1977), 10 metres lineals, 62 imatges digitalitzades (1905-1980). (Març-maig de 2001): fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, expedients de llicències d'obres (1995), disciplina urbanística (1985-1993), plans de Cooperació i Assistència Local (1988-1998), Pla Únic d'Obres i Serveis (1988-1999), contractació (1990-1998), Fira Comercial i Industrial i Exposició Nacional de Roses (1993-1997) i documentació de manipuladors d'aliments (1999), 12 metres lineals; protocols del districte notarial de Sant Feliu de Llobregat (1975), 73 volums; fons de la Revista local *Va i Ve* de Sant Feliu de Llobregat (1980-2001), 4 metres lineals; 468 imatges digitalitzades, 6 positius fotogràfics i 14 plaques de vidre estereoscòpiques (1897-1979).

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: fons de l'Oficina Liquidadora de Lloret de Mar (1997-1999), 49 metres lineals; fons del Consell Comarcal de la Selva, documentació de la sèrie inventari del patrimoni històric i arqueològic de la Selva (1997-1998), 0,7 metres lineals, 1.661 fotografies i 173 diapositives; protocols noterials del districte de Santa Coloma de Farners (1900), 0,84 metres lineals; fons del Registre de la Propietat de Lloret de Mar (1997-1999), 8 metres lineals; segon lliurament de documentació del fons de la Cambra Agrària Local de Breda i Riells (1950-1980), 1 metre lineal.

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: fons de la Mancomunitat de Proveïment d'aigua del Solsonès (1996), 1 metre lineal; fons de la Mancomunitat Intermunicipal Voluntària de Serveis del Solsonès (1996), 1 metre lineal; fons del Consell Comarcal del Solsonès, docu-

mentació comptable (1996 i 2001), 2 metres lineals i 510 fotografies protocol·làries i de la Fira de Sant Isidre; documentació del fons de la Fundació Pública Comarcal Francesc Ribalta (1996), 0,5 metres lineals; fons del Patronat Comarcal de Turisme i Desenvolupament Econòmic del Solsonès (1996), 1 metre lineal; fons de la Fundació Pública Hospital del Solsonès (1996), 1 metre lineal; documentació del fons d'Iniciatives i Foment del Solsonès, SA (1996), 0,5 metres lineals; fons Ràdio Festa Major de Solsona (1981-1983), 42 cintes d'àudio; documentació de l'Agrupació Solsonina d'Art Dramàtic (1948-1949), 0,1 metres lineals; documentació de l'Orfeó Nova Solsona (1993), 0,1 metres lineals; fons Joan Rafart i Capdevila (1955-1999), 13 cartells i 29 programes d'activitats teatrals; col·lecció de documents i manuscrits (2001), 0,1 metres lineals; col·lecció de partitures musicals (2001), 0,1 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Sort: fons notarial del districte de Sort (1900), 2 volums; documentació de la Comunitat de Regants de les Vernedes (1921-1988), 0,5 metres lineals.

Arxiu Històric de Tarragona: fons de l'Ajuntament (1779-1989), 23 metres lineals, del Jutjat de Pau (1841-1977), 3 metres lineals i de la Jefatura Local del Movimiento de Renau (1940-1967), 0,5 metres lineals; fons Ferreteria Socias

(1901-1975), 20 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: fons de l'Ajuntament de Terrassa, registre general d'entrada i sortida de documents (1980-1997), 4,5 metres lineals, llicències de taxis (1948-1989), 4,5 metres lineals, i registre de llicències d'activitats econòmiques (1963-1985), 1 metre lineal; fons Esperantisme Terrassenc (1909-2000), 5,5 metres lineals; col·lecció documental sobre Moviment Obrer a Terrassa i a d'altres indrets de Catalunya (1964-1978), 3,5 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Valls: fons de l'Ajuntament de Vilabella (1650-1985), 53 metres lineals; protocols noterials del districte de Valls (1936-1950), 15 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: fons de l'Ajuntament de l'Arboç del Penedès, sèries de fiscalitat (1956, 1985-1998), 1,5 metres lineals; protocols noterials del districte del Vendrell (1975), 3,03 metres lineals.

Arxiu Istòric Generau d'Aran: documentació patrimonial de la Casa deth Senhor (s. XIX-XX), 28 documents i 12 fotografies; documentació de la Casa Mossèn Pèir de Les (1710-1923), 0,20 metres lineals, de la Societat Cooperativa de Les (1937), 0,10 metres lineals i de la Casa Berdier de Es Bordes (1800-1896), 0,10 metres lineals.

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIS

(Març-maig de 2001)

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: inventaris dels fons de l'Ajuntament (1857/1975), del Jutjat de Pau (1868/1970) i del Col·legi Públic del Far d'Empordà (1899-1975); inventaris dels fons de les cambres agràries locals de Boadella-Les Escaules (1954/1994), Sant Llorenç de la Muga (1946/1994) i Santa Llogaia d'Àlguema (1952/1993); inventari del fons de la Delegació Local de la CNS de Cadaqués (1939-1945).

Arxiu Històric de Girona: catàleg del fons Comissaria Delegada de la Generalitat de Catalunya (1919-1939); catàleg de la col·lecció de Maria Dolors Fulcarà (1965-2000).

Arxiu Històric de Lleida: inventari del fons de l'Institut Nacional d'Estadística. Cens de població i habitatge (1981); inventari del fons de la Magistratura de Treball (1939-1976); inventari dels llibres del Centre de Gestió Cadastral i Cooperació Tributària (1981-1990); revisió de l'inventari del fons d'Hisenda (1950-1976).

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: inventari de la transferència núm. 10 del fons del Consell Comarcal de la Conca de Barberà (1996-2000); inven-

tari de la documentació històrica del fons de l'Ajuntament de Savallà del Comtat (1688-1985).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: (novembre-desembre de 2000): catàleg de 2.958 cartells del fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat (1931-2000); inventari del fons personal Llorenç Sans (s. XIX-XX); catàleg de 46 imatges (1910-1983). (Gener-febrer de 2001): catàleg de 186 cartells de la col·lecció de l'arxiu comarcal (1990-1995); addenda als inventaris dels fons de l'Ajuntament (1985-2000) i del Jutjat de Pau de Sant Climent de Llobregat (1998-2000); addenda a l'inventari del fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1 de Cornellà de Llobregat (1973-1977); catàleg de 167 cartells del fons del Centre Parroquial de Sant Feliu de Llobregat (1978-2000); catàleg de 62 imatges (1905-1980). (Març-maig de 2001): catàleg de 1.363 fulls del fons de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat (1929-2000); addenda als inventaris dels fons de l'Ajuntament (1973-2001) i del Jutjat de Pau de Begues (1987-1999); catàleg de 471 imatges (1897-1979).

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: inventari del fons fotogràfic del Consell Comarcal de la Selva (1989-1998).

Arxiu Històric Comarcal de Solsona: inventari dels documents municipals de Solsona anteriors a 1851 a fi d'incloure'ls a l'inventari contemporani del fons de l'Ajuntament de Solsona; incorporació de 508 fotografies a l'inventari de les fotografies del fons del Consell Comarcal del Solsonès (2000-2001); incorporació de 7 unitats al catàleg de la col·lecció de documents audiovisuals (2000-2001) i revisió del catàleg de la col·lecció de documents i manuscrits de l'arxiu comarcal (s. XVII-2001).

Arxiu Històric Comarcal de Sort: inventari de la col·lecció *Cataluña General* de l'Arxiu Ducal de Medinaceli (1026-1761), elaborat a partir d'una còpia en microfilm.

Arxiu Històric de Tarragona: inventari dels cartells del fons del Moviment Comunista de Catalunya (1932-1990); inventari del fons del Servei de Recursos Forestals (1846-1984).

Arxiu Històric Comarcal de Tàrrrega: inventaris del segon lliurament dels fons de l'Ajuntament (1936-1997) i del Jutjat Municipal de Maldà (1927-1989).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: catàleg dels expedients del Servei de

Cultura (1977-1981), de Governació (1953-1959), revisió del catàleg de les llicències d'obres (1844-1950) i catàleg dels expedients de construccions escolars (1978-1988) del fons de l'Ajuntament de Terrassa; catàleg dels processos judicials de la Batllia de Terrassa (1700-1755); catàleg dels processos del Jutjat de 1ª Instància de Terrassa (1835-1867); inventari del nou lliurament de documentació del fons d'empresa F. Verdera, SA de Terrassa (1935-2000).

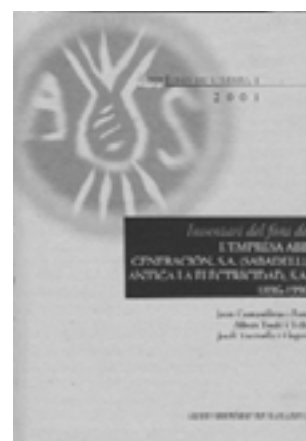
Arxiu Històric Comarcal de Valls: inventaris dels fons dels ajuntaments d'Aiguamúrcia (1845-1980) i de la Riba (1860-1968).

Arxiu Històric Comarcal del Vendrell: inventari de les sèries de rendes i recapitació (1980-1997) del fons de l'Ajuntament del Vendrell.

Arxiu Istòric Generau d'Aran: inventaris de la documentació referent a la població de Vilac procedent de Les (1621-1792), del fons de la Comunitat Eclesiàstica de Casarilh (1688-1776), de la documentació patrimonial çò Mossèn Pèir de Les (1710-1923) i de la documentació de la Societat Cooperativa de Les (1937).

Butlletí de l'Associació d'Arxivers Valencians. N. 1. S.l.: gener-març 2001. 4 p.
Centre de Documentació Marítima. Barcelona: Diputació de Barcelona: Xarxa de municipis, Ajuntament de Barcelona, Port de Barcelona, [2001][fullet].

COMASOLIVAS i FONT, J., TAULÉ i TELLO, A., TORRUELLA i LLOPART, J. *Inventari del fons de l'empresa ABB Generación, S.A. (Sabadell), antiga La Electricidad, S.A. 1896-1996*. Sabadell: Arxiu Històric de Sabadell. Ajuntament de Sabadell, 2001 (Eines de l'Arxiu; 1). 370 p.

BIBLIOGRAFIA

Actas I Jornadas sobre gestión del patrimonio documental. Archivos municipales. Córdoba, 29-31 octubre 1998. A cura de M^a del C. Martínez Hernández. Còrdova: Diputación de Córdoba, 2000. 124 p.

ALBERCH i FUGUERAS, R.; BOIX LLONCH, L.; NAVARRO SASTRE, N.; VELA PALOMARES, S. *Archivos y cultura: manual de dinamización*. Gijón: Ediciones Trea, S.L., 2001 (Biblioteconomía y administración cultural; 48). 173 p.

ALMUZARA, Rosa. "Notícia dels fons documentals d'escoles nàutiques, conservats a l'Arxiu General i Històric de la Universitat de Barcelona". A: *Quaderns de la Selva*. N. 13 (Santa Coloma de Farners, 2001), p. 201-207. *Arxiu del Regne de València*. Vol. IV:

Catálogo de mapas, planos y dibujos. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 2000 [CD-Rom].

Arxiu d'Imatges d'Olot. Olot: Ajuntament d'Olot, [2001][fullet].

Arxiu Històric de Girona. Informació. N. 13. Girona, novembre 2000 [1 foli].

Arxiu Històric de Sabadell. Memòria '99. Sabadell: Arxiu Històric de Sabadell, 2001. 60 p.

Butlletí AsF. Vol. I. N. 1 i 2. Barcelona: Arxivers sense Fronteres, 1r i 2n semestre 2000. [4] i [4] p.

Compactus. Revista d'Arxius i Biblioteques. N. O. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura i Educació. Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques, gener-abril 2001. 48 p.

CONEJO, Josep i SERRANO, Iolanda. "Els fons documentals de Begues i Vallirana i el seu tractament arxivístic". A: *Materials del Baix Llobregat*. N. 6 (Sant Feliu de Llobregat, 2000), p. 161-163.

Conseil International des Archives / International Council on Archives. *ISAD(G). Norma Internacional General de Descripció Arxivística*. 2ª edició. Traducció a cura de Josep Matas i Balaguer i Jaume Rufí i Pagès, amb l'assessorament d'Àngels Bernal et al. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2001. 111 p.

CORTES ESCRIVÀ, J. i altres. *Els arxius valencians. Guia bibliogràfica*. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura i Educació, 2000 (Arxius valencians; 17). 142 p.

DURAN, Anna Rosa. "L'arxiu parroquial de Santa Coloma de Cervelló". A: *Materials del Baix Llobregat*. N. 6 (Sant Feliu de Llobregat, 2000), p. 151-160.

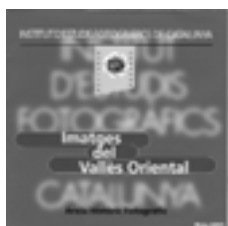
ESTRADA i CAMPMANY, Clara. "La salvaguarda dels arxius catalans durant la guerra civil". A: *Serra d'Or*. N. 498 (Barcelona, juny 2001), p. [461] 29-[467] 35.

FELIP i SANCHEZ, Jaume. *Llibre de Privilegis, Concòrdies i Cartes reials de la*

- vila de Montblanc*. Montblanc: Ajuntament, 2001. 351 p.
- Fons Agustí Duran i Sanpere 1545-1983 (Cervera 1887 – Barcelona 1975). Cervera: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, Consell Comarcal de la Segarra, Paeria de Cervera, 2001 [fullet].
- GARCIA i PUIG, Alfred. "L'accés als expedients del Registre d'Establiments Industrials". A: *Revist@ d'Indústria, Comerç i Turisme*. N. 21 (Barcelona, març-abril 2001), 3ª etapa. [5] p. (<http://www.gencat.es/dict/revista/21/reportatges/rei.htm>).
- GONZALVO i BOU, Gener. "The dissolution of catalan monasteries and the fate of their archives: the example of Poblet". A: *Mediterranean Studies*. N. 9 (Universitat de Kansas, USA, 2000), p. 183-201.
- Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona, Asociación de Archiveros de la Iglesia en España, 2001. (Instrumentos informáticos de consulta de los Archivos de la Iglesia en España, vol. I) [CD-Rom].
- Il Mondo degli Archivi*. Any IX. Nova sèrie N. 2/2001 (Roma, 2001) (Speciale VI Conferenza Europea degli Archivi Firenze 2001). 239 p.

- HERNÁNDEZ SANZ, Francesc. *Obres completes*. T. II: *Arxiu de la Universitat de Maó. Inventari dels seus fons*. Menorca: Ajuntament de Maó. Institut Menorquí d'Estudis, 2000. 137 p.
- INSTITUT D'ESTUDIS FOTOGRÀFICS. *Imatges de l'Arxiu Històric Fotogràfic. Imatges del Vallès Oriental*. Barcelona: Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, Maig 2001 [CD digital audio].

- La biblioteca antiquària de la ciutat*. [Sabadell]: Arxiu Històric de Sabadell, [2001] [fullet].
- L'Arxiu Municipal de Sils*. Sils: Ajuntament de Sils, 2001 [fullet].
- LLACH, Emma i MALLORQUÍ, Elvis. "Bibliografia de Josep M. Pons Guri". Extret de *Quaderns de la Selva*, 12 i 13. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Selvatans, 2001. 22 p.
- Lligall*. *Revista catalana d'arxivística*. N. 17. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2001 ("Ponències de les Vuitenes Jornades d'Arxivística de Catalunya. La descripció arxivística: noves tècniques, noves eines? Tortosa, 17, 18 i 19 de maig de 2001"). 169 p.
- PERPINYÀ i MORERA, Remei. "L'aplicació de les tecnologies de la informació als arxius catalans". A: *BID*. N. 5 (Barcelona, desembre del 2001), [17] p. (<http://www.ub.es/biblio/bid/05perpin.htm>).
- PUIGVERT i GURT, Xavier. "El primer plànol urbanístic d'Olot". A: *El plató. Butlletí d'informació cultural*

- d'Olot*. N. 35 (Olot, maig, 2001), p. 2; n. 36 (juny 2001), p. 2.
- REMESAL, J., AGUILERA, A., PONS, L. *Comisión de Antigüedades de la Real Academia de la Historia. Cataluña: catálogo e índices*. Madrid: Real Academia de la Historia. Gabinete de Antigüedades, 2000. (Publicaciones del Gabinete de Antigüedades de la Real Academia de la Historia. Comisión de Antigüedades: catálogos e índices, IV.4; 8). 346 p.
- SALA, Joan. "1855, els primers plànols en les llicències d'obres a Olot". A: *440. La revista d'Olot*. N. 59 (Olot, març 2001), p. 33-36.
- TORNÈR i PLANELL, Jordi. "La difusió i l'Arxiu Històric Comarcal de Solsona". A: *Oppidum. Revista cultural del Solsonès*. N. 1 (Solsona, 2001), p. 7.
- TORRES FAUS, Francesc (coord.). *Olocau del Rey. Guía del archivo municipal*. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura i Educació, 2000 (Organización y conservación del patrimonio documental valenciano; 10). [64] p.

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Les exposicions itinerants, una prioritat en la difusió de l'Arxiu Nacional de Catalunya

A més de les funcions de preservar i conservar una part del patrimoni documental català, una de les tasques prioritàries de l'Arxiu Nacional de Catalunya és apropar el coneixement dels seus continguts als ciutadans. Des de la seva creació pel Govern de la Generalitat, ara fa més de vint anys, la producció d'exposicions ha estat una constant en la política de divulgació d'aquesta institució arxivística. Ara, la perspectiva de disposar d'una àrea específica que permeti incidir més en la difusió del seu patrimoni documental, ha possibilitat la potenciació de la itinerància de les exposicions com un objectiu essencial. Això ha comportat que, durant els darrers mesos, diverses poblacions de Catalunya hagin pogut conèixer de ben a prop una part del fons de l'ANC, a través de mostres com ara: *Cambra fosca (1936-1946)*. *Imatges de Catalunya dels fotoperiodistes Brangulí*. Aquesta mostra —que s'ha exposat a Blanes, Calafell, el Masroig, Falset, Alcover, Tarragona, Santa Coloma de Queralt, Tremp, Esterri d'Àneu, i que, a més, viatjarà a Rosario, amb motiu del centenari del Centre Català d'aquesta ciutat argentina—, presenta una selecció de fotografies del període de la Guerra Civil (1936-1939) i dels primers anys de la postguerra fetes pels Brangulí, una nissaga de fotoperiodistes catalans que ens han llegat un important fons d'imatges que esdevé un immillorable testimoni gràfic de la història de Catalunya del segle passat i que va ser adquirit per la

Generalitat de Catalunya als seus heurs l'any 1992. Una exposició que ha contribuït, també, a la difusió dels fons d'imatges de l'ANC ha estat: *El Nu femení*. *Fotografia d'Antoni Esplugues*, mostra que han pogut veure les poblacions de Cornellà de Llobregat; Lloret de Mar; Girona i que presenta una selecció d'imatges d'un dels millors retratistes de la fi del segle XIX, el català Antoni Esplugues, que va conrear de manera molt notòria la fotografia del nu. La recuperació de la col·lecció de cartells de prevenció d'accidents de treball que la Conselleria de Treball i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya va exhibir l'any 1937 amb motiu de la Croada de la Previsió, ha permès la preparació d'una exposició de 106 cartells: *La prevenció de riscos laborals: Un problema històric*. *Col·lecció de cartells de l'ANC (1925 - 1937)*, que ofereix una àmplia, directa i suggestiva visió dels cartells per a la prevenció dels riscos laborals relacionats amb les professions més freqüents derivades de les activitats de l'època. La mostra, que recull cartells de diferents països com ara, entre altres, Alemanya, els Estats Units, França, la Xina, Polònia, ha estat exposada a Barcelona, Lleida, Girona i Tarragona.

Un fet destacat en l'activitat de les exposicions itinerants de l'ANC ha estat la recuperació i actualització de l'exposició: *Cartells de la República i la Guerra Civil*, que va ser produïda a començaments dels anys vuitanta per

aquesta mateixa institució i que ara començarà a la ciutat argentina de Rosario el seu recorregut, per visitar posteriorment diverses poblacions de Catalunya. Les exposicions itinerants es completen amb la mostra que va suposar la participació de l'Arxiu Nacional de Catalunya en l'edició de la Primavera Fotogràfica l'any 2000: *Galeria de retrats de l'ANC*.

CARLES FIGUEROLA CASAS

Ingressos (març- maig de 2001)

Àrea dels fons de l'Administració: *Fons de l'Administració de la Generalitat:* Departament de la Presidència, llibres de Protocols de Disposicions de la Generalitat de Catalunya (1991) i traduccions al castellà de les disposicions de la Generalitat de Catalunya (1991), 4,9 metres lineals; Departament de Sanitat i Seguretat Social, expedients d'autoritzacions administratives de centres sanitaris i sociosanitaris (1980-1982), 0,2 metres lineals; Departament de Comerç, Consum i Turisme, expedients de modificació de preus (1979-1985), 15,1 metres lineals; *Fons de l'Administració Perifèrica de l'Estat:* Delegació Territorial a Barcelona del Ministeri de Sanitat i Seguretat Social, expedients d'autoritzacions administratives de centres sanitaris i sociosanitaris (1942-1980), 3,4 metres lineals; Delegació Provincial a Barcelona del Ministeri d'Indústria i Energia, expedients d'instal·lacions receptores de baixa tensió (1965-1981), 25,8 metres lineals.

Àrea dels fons Històrics: *Fons d'empreses:* La Maquinista Terrestre y Marítima, 4 carpetes de plànols i càlculs i 2 llibres sobre a la construcció de vaixells, ponts i motors (1856-1932), 0,4 metres lineals. *Fons personals:* Jacint Batlle i Rovira, documentació familiar, personal i de la seva trajectòria dins l'exèrcit republicà (1896-1938), 0,1 metres lineals; Alfonso Vignau, escrits, correspondència i recull de premsa (1970-2000), 4 metres lineals; Pau Casals, documentació procedent de Washington: escrits sobre Pau Casals, àlbums de signatures dedicats, recull de premsa, partitures, biblioteca i hemeroteca i 1 cinta d'àudio (1929-1973), 7 metres lineals; Celestina Vignaux i Cibils, actes d'inspecció a escoles i llibretes de notes de l'activitat d'aquesta mestra de minyons (1901-1921), 0,1 metres lineals; Hortènsia Corominas i Vigneaux, certificat de mestra de català signat per Pompeu Fabra (1933); Celestí Pinyol i Anglès, 2 llibretes manuscrites sobre la comptabilitat de la Residència d'estudiants Catalans de Montpeller (1939-1943), 0,1 metres lineals; Família Puigdomènech, documentació patrimonial i notes, correspondència i documentació de les activitats de diversos membres de la família, fotografies, làmines i diplomes, biblioteca i hemeroteca (1755-

1959), 2 metres lineals. *Fons d'associacions i fundacions:* Escoltisme Català, documentació sobre les activitats de l'associació Nois i Noies Escoltes (NINE), cartells i publicacions (anys 50-90), 2,5 metres lineals; Casa de España a Roma, 2 llibres d'actes, 1 d'acords del Comitè Executiu i 1 de Diari (1927-1934), 0,1 metres lineals; Centro Español de Moscú, llibre de la Memòria sobre els combatents republicans a l'exèrcit de l'URSS i dels Niños de la Guerra morts durant la II Guerra Mundial (2000), 0,1 ml. *Col·leccions:* col·lecció de publicacions periòdiques de Jordi Pujol i Pujol, revista *Serra d'Or* (1961-1999) i *Tele-Estel* (1966-1968), 3,5 metres lineals; Col·lecció de manuscrits de l'ANC: llibre d'entrades i sortides de Bonaventura Xurriac, corretger de Barcelona (1778-1799); llevantor de censos i censals dels béns de Barcelona del senyor de la baronia de Sant Vicenç dels Horts (1660-1708); llibre de conductes de Josep Nogués i Coll, doctor en dret de Barcelona (1752-1766); 2 volums enquadernats de les memòries sobre control urbanístic i d'edificis públics elaborades per Francesc Daniel Molina i Casamajor, arquitecte provincial de Barcelona (1864-1865). *Altres fons:* documentació sobre el plet pels terrenys de la Ciutadella de Barcelona comprada pel Servei d'Arxius (segles XVI-XIX).

Àrea del fons d'Imatges, Gràfics i Audiovisuals: MACOSA (Material y Construcciones SA), 236 negatius b/n, 2.524 negatius color, 33 diapositives, 5 positius en paper procedents d'Alstom, 345 positius b/n i 92 plànols procedents d'un particular; Ramon Xuriguera i Peramon (1890-1960), arxiu gràfic i fotogràfic personal compost per 986 negatius, 1.952 positius, 37 postals, 2 cartells, 12 dibuixos, 7 auques, 25 estampes i altre material gràfic; Centro Español de Moscú (1940-1975), 1.405 positius, 324 negatius i 32 postals; Juan Antonio Sáenz Guerrero (1950-1970), fons fotogràfic de l'autor compost per 1.238 rodets de 35 mm i 19 positius; Col·lecció Fotogràfica de l'Arxiu Nacional de Catalunya, 4 positius, corresponents a la comissió redactora de l'Estatut de Núria durant la seva estada al Santuari (1932); col·lecció de Jordi Romaguera i Cubedo (1882-1988), 92 goigs i 144 cassets amb gravacions en directe de cantants catalans; 26 positius color sobre la retirada del senyal de la Diputació de Barcelona del Palau de la Generalitat (1987); 38 positius b/n sobre el general franquista Fernando Barrón Ortiz (1936-1939); col·lecció fotogràfica del Museu Armeria Estruch, fotografies impreses sobre les peces del Museu (1896); col·lecció de Jordi Romaguera, 2.949 cartells i 4.455 adhesius sobre la transició política (1975-2000); Miquel Pons Bernareggi, 776 plaques de vidre (1900-1924). Col·lecció de paper moneda de l'ANC: 10 bitllets de banc espanyols, 1 de rus i 1 d'hongarès (1919-

1937); 3 bitllets de l'Ajuntament de Barcelona (1937).

Nous instruments de descripció (març- maig del 2001)

Inventari sumari de la documentació del fons Pau Casals procedent de Washington i Puerto Rico (1929-1973).

Crònica d'activitats:

- Exposicions itinerants: *Cambra fosca (1936-1946)*. *Imatges de Catalunya dels fotoperiodistes Brangulí*, del 19 de març al 8 d'abril de 2001 a l'Ecomuseu d'Esterrí d'Àneu; *El Nu femení*. *Fotografies d'Antoni Esplugas*, del 28 de febrer al 26 de març de 2001 a la sala d'exposicions de l'Antic Sindicat de Lloret de Mar i, del 5 d'abril al 5 de maig, la mateixa exposició fou mostrada a la seu de l'Arxiu Històric de Girona; *La prevenció de riscos laborals: Un problema històric*. *Col·lecció de cartells de l'ANC*, del 16 de març al 29 d'abril de 2001 a la sala d'exposicions de l'Arxiu Històric de Tarragona.
- Cicle de conferències: *Gaudí, 150 anys*. L'1 de març: *El vessant espiritual d'Antoni Gaudí*, per Lluís Bonet; el 8 de març: *La Sagrada Família, descobrir, dibuixar i construir el projecte de Gaudí*, per Jordi Coll, Jordi Faulí, i Àlex Vila; el 15 de març: projecció del vídeo: *Gaudí, l'arquitectura al límit* a la seu de l'ANC.
- Cicle de conferències: el 3 de maig: *Ciència, educació i valors: Cervell i moral*, per Pere Nolasc Acarín; el 10 de maig: *Anatomia de l'agressivitat humana*, per Adolf Tobeña; el 17 de maig: *L'evolució de la família i els seus valors, avui*, per Ignasi Salvat; el 24 de maig: *Educació i ètica*, per Margarida Mauri a la seu de l'ANC.
- Amb motiu del 6è aniversari de la nova seu de l'ANC, el 18 de maig: presentació de les Actes de la *XLII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, i concert de música clàssica; el 19 de maig: *Jornada de Portes Obertes*; a partir del 19 de maig: Exposició: *Retorn dels Arxius de la Generalitat de Catalunya: documents de la guerra i l'exili conservats pel PNB a la Fundació Sabino Arana*, a la seu de l'ANC.